

8. Efraim Syyrialaisen rukous

Opintokokonaisuus Rukous, osa 8/8

Tällä kertaa paneudumme suuren paaston aikana usein toistettavaan pyhän Efraim Syyrialaisen rukoukseen. Sen sisältö on hyvin koskettava ja nyt tutkimme yhdessä, mitä sen sanat syvimmältään tarkoittavat.

Miksi kutsumme rukousta pyhän Efraim Syyrialaisen rukoukseksi ja miten se kuuluu?

Rukous on saanut nimensä siitä, että kirkon perinteen mukaan sen kirjoitti 300-luvulla Syyriassa elänyt diakoni ja kirkkoisä, pyhä Efraim. Rukousta kutsutaan myös paastorukoukseksi, koska sitä luetaan vain suuren paaston aikaan. Se kuuluu seuraavasti:

Herra, minun elämäni Valtias! Estä minusta laiskuuden, velttouden, vallanhimon ja turhanpuhumisen henki. + Anna minulle, Sinun palvelijallesi, sielun puhtauden, nöyryyden, kärsivällisyyden ja rakkauden henki. + Oi, Kuningas ja Herra! Anna minun nähdä rikokseni ja anna, etten veljeäni tuomitsisi, sillä siunattu olet sinä iankaikkisesti. Aamen.”

Milloin tätä rukousta luetaan?

Rukous luetaan suuren paaston aikana kaksi kertaa jokaisen arkipäivän palveluksen lopussa, ei siis lauantaina ja sunnuntaina. Ensi kertaa sitä luettaessa kumarrutaan joka anomuksen jälkeen maahan, eli kolme kertaa. Sitten tehdään puolivartalokumarruksia kaksitoista kertaa sanoen: ”Jumala puhdisti minua syntistä.” Lopuksi koko rukous toistetaan ja tehdään maakumarrus.

Mitä merkitsevät rukouksen sanat: ”Herra, minun elämäni Valtias!”?

Näillä sanoilla osoitetaan, mikä asema Jumalalla on minun elämässä. Jos Jumala ei ole minun elämäni Herra ja Valtias, silloin minusta itsestäni tulee oman elämäni herra ja valtias – oman maailman ehdoton keskipiste, ja niinpä alan arvioida kaikkea omien tarpeitten, omien aatteitten, omien halujen ja omien mielipiteitteni mukaan.

Jumala, elämän Herra ja Valtias, on luonut ihmisen omaksi kuvakseen ja kaltaisekseen. Jumalan kuva merkitsee sitä, että toisin kuin muut luodut olennot, ihminen kykenee puhumaan ja luovaan toimintaan. Ihminen pystyy kirjoittamaan, säveltämään, maalaamaan ja luomaan arkkitehtuuria eli käyttämään Jumalan luomia aineksia uuden rakentamiseen. Luovuus-sanan taustana onkin Luoja, mikä kertoo, että ihminen luodessaan uuttaa jatkaa Jumalan luomistyötä.

Jumalan kaltaisuus tarkoittaa oikeita, Raamatun opetuksen mukaisia valintoja elämässä. Ihminen menetti Jumalan kaltaisuuden syntiinlankeemuksessa paratiisissa. Kristillinen elämä, eli jokapäiväinen kilvoittelu, tähtää Jumalan kaltaisuuden saavuttamiseen eli pyhittymiseen.

Mitä tarkoittaa anomus: ”Estä minusta laiskuuden, velttouden, vallanhimon ja turhanpuhumisen henki.”?

Pyydämme Jumalaa auttamaan meitä kilvoituksessamme niin, ettemme lankeaisi mihinkään näistä neljästä paheesta. *Laiskuus* tarkoittaa tässä rukouksessa passiivisuutta ja välinpitämättömyyttä hengellistä elämää kohtaan. Käytännössä se merkitsee sitä, että etsimme ehkäpä oikeilta ja hyviltä näyttäviä syitä siihen, miksi emme rukoile, käy jumalanpalveluksissa tai osallistu seurakunnan toimintaan.

Velttous merkitsee aivan samaa kuin laiskuus, ja tämä sana onkin käännetty suomenkielille virheellisesti. Syyrian- että kreikankielessä tässä kohtaa rukousta Jumalaa pyydetään estämään *pahansuopa uteliaisuus*. Kreikankielessä on kaksi uteliaisuutta tarkoittavaa sanaa, joista toinen merkitsee oppimisen edellytyksenä olevaa mielenkiintoa tai uteliaisuutta ja toinen puolestaan pahansuopaa tiedonhalua. Tässä kohtaa rukousta käytetty sana tarkoittaa käytännössä sitä, että ihminen utelee jonkun lähimmäisensä asioita ja haluaa käyttää saamiaan tietoja vahingoittaakseen häntä.

Vallanhimon henki vaivaa lähes kaikkia ihmisiä, vaikka helposti ulkoistamme sen riivaavan vain vallanpitäjiä tai esimiesasemassa olevaa. Vallanhimo ei välttämättä ilmene varsinaisena tarpeena komentaa ja hallita muita. Se voi yhtä hyvin tulla esiin välinpitämättömytenä ja ylenkatseena, kiinnostuksen, huomaavaisuuden sekä kunnioituksen puutteena. Vallanhimoa voi olla suhteessa puolisoon, lapsiin tai ystäviin. Se on pelkistyneimmillään halua sanoa kaikessa ”viimeinen sana”.

Turhanpuhuminen tarkoittaa tässä rukouksessa hengellisesti vahingoittavaa ja lähimmäistä loukkaavaa turhaa puhetta. Ainoastaan ihmisellä on puhumisen lahja, toisin kuin muilla luoduilla. Kirkkoisät näkivät siinä ihmisessä olevan Jumalan kuvan todellisen tunnusmerkin, koska Jumalan itsensä on ilmoitettu olevan Sana (Joh. 1:1). Mutta koska puhuminen on suurin lahja, se on samalla myös suurin vaara. Sanalla voi pelastaa ja sillä voi tappaa, sanalla voi innoittaa ja sillä voi myös myrkyttää. Sana on sekä totuuden että valheen välikappale. Kun sana poikkeaa jumalallisesta alkuperästään ja tarkoituksestaan, siitä tulee turha ja synnin välikappale. Pyhä Edessan piispa Teodoros opettaa tästä: ”Karkota kauas itsestäsi turhanpuhumisen henki, sillä sen suojissa väijyvät mitä turmiollisimmat himot: valhe ja röyhkeys, rienaus ja rivoudet sekä typerä juoruilu. Tästä onkin sanottu: ´Paljossa puhumisessa vaanii synti, viisas se, joka kielensä hillitsee´ (Sananl. 10:19).”

Vain Jumala voi poistaa rukouksessa mainitut neljä katumuksen estettä. Ihmisellä ei yksin ole siihen voimaa.

Mitä merkitsee pyyntö: ”Anna minulle, Sinun palvelijallesi, sielun puhtauden, nöyryyden, kärsivällisyyden ja rakkauden henki.”?

Alussa mainitaan meidän suhteemme Jumalaan, eli minä olen palvelija, joka pyydän Jumalalta neljää katumuksen edellyttämää hyvettä. Ensimmäinen niistä on *sielun puhtaus*, mikä merkitsee mielen eheyttä, lapsen kaltaisuutta ja puhdassydämisyttä. Puhtaus ei tarkoita pelkästään seksuaalisen turmeluksen vastakohtaa, vaan se on myös kykyä ja halua nähdä

lähimmäisessä Jumalan kuva. Puhtaus merkitsee taitoa arvioida tapahtumat ja teot Jumalan opetuksen valossa ja arvojärjestyksessä sekä elää sen mukaisesti.

Nöyryys ei merkitse sitä, että ihmisellä ei olisi omia mielipiteitä ja ajatuksia, vaan taipuisi aina toisten tahtoon. Nöyrä ihminen kykenee tajuamaan totuuden ja näkemään sekä hyväksymään asiat sellaisina kuin ne ovat ja siksi näkemään Jumalan hyvyiden ja rakkauden kaikessa. Nöyrä ihminen ei nöyristele toisia, vaan on kuuliainen ainoastaan Jumalan käskyille ja noudattaa niitä. Pyhä Hesykhios opettaa nöyryydestä: ”Herra on sanonut: ´Se, joka nöyrtyy tämän lapsen kaltaiseksi, korotetaan, mutta joka itsensä korottaa, se alennetaan.´ (Matt. 18:4; 23:12) ´Oppikaa minusta´, Hän sanoo. Huomasitko, että opittava asia on nöyryys? Sillä Hänen käskynsä on iankaikkinen elämä. (Joh. 12:50) Mutta käsky on taaskin nöyryys. joka ei ole nöyrä, se on langennut elämän ulkopuolelle ja on kaiketi kuoleman vallassa.”

Kärsivällisyys on jumalallinen hyve. Jumala tuntee asioiden todellisen tilan, eli Hän näkee mikä ja milloin on ihmisen parhaaksi. Kärsivällinen ihminen, rukoiltuaan jotain asiaa, jaksaa odottaa sen täyttymistä silloin ja siten, kun se on pelastukselle tarpeen. Rukouselämä ei ole vaihtokauppaa Jumalan kanssa, eli emme saa odottaa että rukouksen toive toteutuu viipymättä ja siten kun itse haluaisimme. Mitä lähemmäksi Jumalaa tulemme, sitä kärsivällisemmäksi me tulemme ja sitä enemmän meissä heijastuu Jumalalle ominaiseen tapaan kunnioitus kaikkia olentoja kohtaan.

Rakkaus tarkoittaa hengellisessä mielessä taitoa pohtia, mitä hyvää lähimmäiselle voi tehdä. Autuas Diadokhos opettaa, että ”kun joku on kasvanut rakkaudessaan Jumalaan, hän alkaa hengellisesti rakastaa myös lähimmäisiään: tämä on sitä rakkautta josta Raamattu puhuu. Lihallinen rakkaus haihtuu kovin helposti vähäisimmästäkin syystä, sillä siitä puuttuvat hengen tunnesiteet. Toisin on hengellisen rakkauden laita: vaikka Jumalan vaikutuksen alainen sielu saisi aiheen katkeroitua, ei kuitenkaan rakkauden side siinä katkea.”

Miksi rukoilemme: ”Oi, Kuningas ja Herra!”?

Näillä sanoilla osoitamme, että Jumala on taivaan ja maan Kuningas ja Herra, jolle on mahdollista sekä estää ihmisen lankeemus, jos ihmisellä on siihen oma vakaa tahto, että myös täyttää ihmisen rukoilemat hyvät ja Jumalalle otolliset pyrkimykset.

Anna minun nähdä rikokseni ja anna, etten veljeäni tuomitsisi, sillä siunattu olet sinä iankaikkisesti. Aamen.

Rukouksen lopussa anomme Jumalan apua, että emme tarkkailisi toisten tekoja, vaan näkisimme vain omat vikamme. Toisia emme voi muuttaa, mutta Jumalan apuun turvaten saamme ehkä itse kyetä muuttumaan hiukan tai ainakin olemaan tuomitsematta lähimmäisiämme. Paastoa edeltävän tuomiosunnuntain evankeliumi (Matt. 25:31–46) on meille lohdullinen, sillä sen mukaan tuomiota ei tee meidän lähipiirimme, vaan sen tekee taivaallinen Kuningas, joka on oikeudenmukainen tuomari. Rukouksen lopuksi vielä toteamme, että Jumala on iankaikkinen Jumala ja Hän on siunattu.

Joulukuu 2016